

NAPLO

<p>Előfizetési ár: Egész évre 4 K Egyes szám ára 4 fill. Fél „ 2 K Pályaudvarokon 6 fillér. Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor</p>	<p>Felelős szerkesztő: DERÉKY ANTAL</p>	<p>Igazgató: ERDÉSZ ZSIGMOND</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII., DOHANY-UTCZA 88. SZ. Közlemények átvétele csak jelzéssel van megengedve</p>
--	--	---	--

A szabadkai bűnügy tárgyalása Esküvő elől a halálba

Elők és halottak.

Abban az óriási túlekedésben, előre való tolokodásban, a mindennapi étellel folytatott nehéz és ádáz tusában, melyben mindegyikünknek kijut a golgothai kereszt, a véresre sebző tövis koszoru viselése, nem érünk rá lelkünk áhitatát azok felé fordítani, kik rövidebb vagy hosszabb idő előtt bontakoztak ki csak ölelő karjainkból, hogy oda sohasoha többé vissza ne térjenek.

Es mi élők, mi hátramaradtok, alig hantoltuk el kedveseinket, szeretteinket, alig hervadt el még friss sirhalmukon a kegyelet illatos, élő virága, elfordulunk a gyász és sirhalom tanyájától, beledobjuk magunkat a feledés mákonyos mámorába, mert nekünk élnünk kell és ez az élet a maga küzdelmével, bajjaival, gondjaival, sok nyomorúságával és kevés örömeivel egész embert, teljes, aczélos erőt követel és nem enged időt arra, hogy fájdalomknak, gyászunknak, könnyeinknek és sóhajainknak a temetésen túl is kegyelettel adózhassunk...

Es ebben a folytonos küzdelemben, melyben ember az ember ellen irigységet, kicsinylést, csalást, leszólást, sikkasztást, rablást és gyilkosságot, szóval minden megengedett és meg nem engedett fegyvert léhán és könnyelműen, legtöbb esetben lelkifurdalás nélkül is, a saját rút, undok önzésének él csak, alig marad időnk gondolkozni: vajjon érdemes-e ezt a rövid, arasznyi életet, mely teljes biztossággal előbb vagy utóbb a halálhoz vezet, érdemes-e ezt a rövid életet egymással harcban, örökös meghasonlásban, gyűlölködve és agyarkodva végig küzdeni. Olyan volna-e maga a halál gonosz, vagyis türhetőbb, megnyugtatóbb, jemenőbb és magasabb, ha utolsó pillanatunkban, midőn már lelkünk szárnyai az ég felé vágyódnak, azzal a tudattal hunyhatnánk le örök álomra pilláinkat, hogy emberiársaink áldó szeretete, minden keserűség, minden gyűlölködés nélkül, forró könnyűvel fog kísérni utolsó utunkon?

De van e rideg, sivár, önző létnek egy napja, amikor a Teremtő lelki szemeket, kegyeletes emléküket azok felé fordítja, akik ott pihennek, „hol már nem fáj semmi!” Akik dermesztő, vérfagyasztó néma-

ságukban is arra emlékeztetnek: hogy a halálban mindannyian egyenlők vagyunk és az, amit az életben — mint hamis jelszót — annyiszor felhasználunk, amit az életben eddig se embernek, se társadalomnak, se nemzetnek valóra váltani nem sikerült: az *egyenlőséget* csak a halálban találhatjuk fel...

Ezen a napon tájdamunkban, keservünkben, könnyeinkben, siralmaink egybe forranak és szent kegyelettel felkeressük még azokat az elhagyatott, senki által nem látogatott sírokat is, akiket talán szeretteik a messze távolban imájukban elsiratnak és ez elhagyatott sírokra felelyujtunk a magunkéból megmaradt felesleges gyertyát vagy mécsesét és kitépünk egy szál virágot, azoknak a sírjára, akik fellett csak a susogó ősi szellő kesereg, vagy a reggeli harmat hullatja a megemlékezés fájdalmas könnycseppjeit.

Nagy és magasztos, megható szép ünnep ez, midőn egy évben egyszer elnémul a túlekedők, sáfárkodók éktelen zsvajva; midőn a megszólaló lelkiismeret minden élő teremtményt, a halottakhoz vezérel kegyeletes megemlékezéssel; midőn egyenlők vagyunk a közös fájdalomban, a közös érzésben és megértésben: hogy itt mindannyian por és hamuvá leszünk...

Kigyulladnak a sírokon a megemlékezés lángjai, kivirulnak a kegyelet könnyázott virágai; hogy az egyiknek több, a másiknak kevesebb jut a fényből, az mísem változtat azon, hogy arra a megszentelt helyre a közös fájdalom összekötő nagy érzései vezéreltek...

Es boldogok, — ezerszeresen boldogabbak azok, a kik ezen a napon csak a holtakért hullatják a kegyelet könnyeit...

Hányan vannak, de hányan az élet forgatagában, akik az *előhalottakat* is kénytelenek elsiratni... azokat a szeretteket, kiket a kegyetlen sors messze eldobott a családi tüzhelytől; kik erkölcstelen, ledér életmódjukkal leégették maguk mögött azt a hidat, mely a családi otthonhoz visszavezethetne; azok a lelki szegények, kik meghasonlott, megbomlott agyukkal, mint *előhalottak* járnak a kálváriát, vagy azok a züllöttek, kiket a társadalom mint mételeyt kidobott, kitaszított a köréből és a bűn lejtőjén mind mélyebbre

süllyedve tengetik nyomorúságos létüket, míg valahol az árok szélén, vagy a morgueben találja a megváltó halál... Ezeknek az *előhalottaknak* a lelki üdvösségeért is mondjunk el a mai napon lelkünk-ből feltörő imákat, hogy az ég minél előbb váltsa meg őket a nyomorúságos életüktől; — oh mert ezek a szerencsétlenek is embertársaink voltak, ezek a szegények, — akik kétszer halnak meg...

Tompán, meghatóan zúgnak-búgnak a harangok; minden istenteremtetten élő lény magába száll; visszavarázsolja lelki szemei elé a mult emlékezetét; bánattal terhesen ballag a kegyelet virágával a holtak birodalmába, hogy ott elköltözött szeretteinek — egyszer egy évben könnyeivel áldozzon...

Aztán néma csend váltja fel a temetők zaját; a más nap újra sorompóba szólítja az emberiséget munkára, tusára, harcra a mindennapi kenyérért; mert: a halál — a nyugalom, — az élet pedig csak örökös küzdelem!...

Deréky Antal.

Rejtett uzsora.

Szemérmertlenebb közigazdasági helyzetet el se képzelhetünk sehol a világon, — már a civilizált országokban — mint aminő ebben a mi szegény országunkban van. Itt az emberek, mintha csak célzatos és jóleső öntudattal akarnák tönkretenni embertársaikát, éppen olyan skála szerint dolgoznak az iparban, a kereskedésben és a mezőgazdaságban egyaránt.

Maga az államkormány tehetetlenül áll szemben a meglevő állapotokkal s nem tudja végét vetni a minden vonalon jobban és jobban felburjánzó uzsorának, mely nemcsak az iparnál, a kereskedésnél és mezőgazdálkodásnál grasszál és üli orgiáit, de ma-holnap beforakodik a szellemi társadalom együttérzésébe is. Uzsora minden vonalon — ez a jelszó, amit érvényesíteni törekszik az iparos, a kalmár és a mezőgazda egyformán. Lázás sietséggel dolgoznak azon, hogy amennyire csak lehet, mintegy versenyre kelve rövidíthessék meg embertársaikát.

Szép a versenyzés szabad országban akármilyen téren, de nem az uzsorázás, hanem a nemes, felebaráti jóindulattal vezetett és tartott verseny, mely nem az emberek megélhetési viszonyai ellen törtet, hanem zászlajára írja az élni és élni hagyni jelszót.

A drágasági viszonyok folytonos hánytorgatásával akarják takargatni azt

a bünt, mely ellen a törvényhozásnak nemcsak beleavatkozni valója volna, de drákói szigorúsággal kellene megalkotnia nyomban azt a törvényt, mely csak a tisztességes korlátok közti engedi meg az iparüzést, a kereskedési és mezőgazdálkodást egyaránt.

Nem is olyan régen, mintegy két hónappal ezelőtt bécsi, bécsújhelyi és gráci pécstüteményeket láttam, melyek kétszer akkorák, mint a mieink. Pontos mérlegelés után elképedve tapasztaltam, hogy az ottani sütemények majdnem még egyszer annyi gramm súlyt eredményeztek. Ez több, mint uzsora itt, a tejlel és mézzel folyó Kanaánban s igazán nem nevezhető egyébnek megkapásnál, ipari uzsoránál, gyors meggazdagodási vágynál, holott a liszt az említett városokban sem olcsóbb. A kereskedésnél a tulhajtott magas százaléokra való manipuláció adja meg a kegyelem-dőfést, de itt, sajnos, kézzelfogható adatok nyomába jutni nehezebb az üzleti titok czimén.

Mezőgazdálkodásnál, amely, valljuk be, eddig a legszolidabb reszortok körébe tartozott, s alig jövedelmezett többet 7-8 százaléknál, nem ritkaság ma már, hogy 40-50 százalékkal uzsorázuk az embereket. Sőt e téren, néhány évvel ezelőttről, tudok esetet, mordhatnám eseteket, hol a gazda felülmanipulál eseteket, hol a gazda felülmanipulál emondottak nem uzsora, akkor az sem uzsora, ha 100 korona kölcsönösszeg után egy év múlva 100 korona kamatot kell fizetnünk.

Ha pedig a pénzüzsorát törvénybe foglalva, üldözzük, mi jöszit fel bennünket az iparba, kereskedésbe és mezőgazdaságba bűjtött uzsorát nem üldözni? Vagy azt hiszik a köz- és mezőgazdaság nagymesterei, hogy csak pénzüzsorával lehet a népjólétet megfőjtani? Tévednek. Az elbűjtött uzsorát vagy nem látják, vagy talán nem is akarják észrevenni.

Semíttevéssel, összetett kézzel nézünk azt, hogy ember embertársát mi módon öli meg és teszi vagyoniilag lehetetlenné, nem volna szabad. A fiatal, aki az apját agyonüti, hogy a vagyónához juthasson, kodifikált törvényünk elbűnik és így azt sem engedhetjük meg, hogy az általános jólét rovására egyesek szedienek le minden teffőlt.

Bernátsky János.

A Napló Mindenütt

Arról a nagyváradi ügyről.

Arról, amelyik kastélyban lakik. Amelyiknek felesége egy dugszdag bojár hetedhétországon hirhedett szépségű leánya. Amelyik a legexponáltabb egyéniség minden rendű és rangu nemzetiségi agitátor között, kik valaha

Magyarországon a Dáko-romániát akarták visszaállítani. Amelyik ügyvéd s végül, amelyik a nagyváradi kir. törvényszék pertárából eltűnt mintegy 25.000 korona értékű váltók büntügyében a hét folyamán letartóztatott. Hogy ne a fogház cellájában őrizték, hogy ne zárják őt el kastélyának kényelmétől, hogy csudaszép felesége közellétét ne legyen kénytelen „mellőzni”, hogy otthol, az ő lakásában csukják rá az ajtót s ott álljon őrt felette a ki-rendelendő közege, és végül, hogy egy rekompenzáló összegű óvadék ellenében hagyjanak neki békét... Istenem, mi minden jut eszébe egy ügyvédnek, ha ez véletlenül gazdag ember...

Elopták a postatolvajokat.
Hát elfogták? Fenét! El- és illetve lefogták a szerencsétlen hivatal-szolgát s nyakgatták, szivták-szaputták, csavarták, összegombolyították, megkímították s végül, amikor a nagytekintélyű tapogatózó-testület már kimerült fizikumában, ötleiben, megkapaszkodott egy szalmaszába, egy eléje tévedt, fületlen-farkatlan micso-dába s a szegény, megkínzott hivatal-szolgát a levegőbe emelve háromszoros hurráh-val üdvözölvén, vállára csapott s fehéredő ábrázattal mondá neki: „hát miért nem szólt...?” És a szegény Hima Sámuel, az álmélkodó postaszolga, a meggémberegett „ártatlan” bele szeretett volna harapni a cella-ajtó vasába, olyan dühös lett. Hisz ha szólt volna, hát egy napig sem zárták volna el, — futotta át agyát e gondolat. Dehát akkor még azt hitte, hogy hallgatni csakugyan arany. Hanem azért még nem áll érte jót a rendőrség. Ugyanis — a végzet hatalmát senki sem érzi előre, s ki tudja, mit hoznak a közeli napok? — lehet, (semmi esetre!) hogy a „nemzetközi” tolvajok hálóba kerülnek s azt fogják mondani, hogy a kérdéses csomagot azért lopták el, mert Hima, a postaszolga — előre megállapított terv szerint — alkalmat nyújtott nekik annak ellopására... Előre semmit sem tudhatni, legfeljebb annyit, hogy az igazí tettsek immár ott vannak, ahol a szerencsés előd: Kecskeméthy Győző. Mindenütt és sehol!...

Már kezdődik...
Nem; már meg is kezdődött. A hideg már szedi áldozatait. A hajléktalanság, a nyomor, szóval mindaz, ami jellemzi a magyar fővárost, már dühöng és míg egyfelől folyik a pezsgő, illatoz a kényelem, simul a bársony, suhog a selyem: másfelől terjeng a dögbűz, az éhenhalt, agyonfáradt, rongyba burkolt ember dögbűze. Az áldozatról senki sem tudja, hogy ki volt. Ma egy hete reggel a Filatóri-gát mellett levő villamostelep közelében, az utcára szórt tüzes salakon egy férfi holttestére bukkantak. Az orvosrendőri jegyzőkönyv szerint a szerencsétlen nyilván az éhségtől merült annyira álomba, hogy mikor a hideg ellen védekezvén a meleg salakra feküdt, alvás közben megsült. Sebaj! Nemsokára beköszönt a farsang...!

Tanító a kukoricásban.
Potre Gábor, miután kellőképp ki-kepezte magát, tanító lett s mint ilyen, Felső-Topán (Biharmegye) kapott hivatalt. Pap vazul, miután szintén ki-kepezte magát s ugyancsak kellőképpen: pap lett s mint ilyen ő is Felső-Topán vállalt hivatalt. Hosszu esztendőknél át aztán működtek a felsőtopáni közvélemény általános nagy-rabecsülése mellett a község javára ki-ki a maga módja s működési köre szerint. Az utóbbi évek folyamán azonban fuzionáltak s munkájuk a kultúra érdekében ugyanazon keretben, sőt ugyanazon pontban gyümölcsözött. A gyümölcsöző kultur-munka csörgő részletén megosztozkodának, mindaddig, míg pópá és dászkál osztozkodni bé-kességben egyáltalán képes. Hanem mint mindennek a világon, ugy a bé-kességnek is vége szakad egyszer. Sőt

ennek már lóttek is. Tegnapelőtt ugyanis a pópá a szószékről hívta fel a népet arra, hogy a dászkált zárják ki az iskolából, aminek természetesen az volna az előfeltétele, hogy adja át a dászkál az iskola kulcsát. Hanem erre a dászkál semmiképp sem vala hajlandó. A pápa további prédikációja folyamán aztán megrohant az áhitatba merült nép a dászkált, hogy erőszakkal vegye el az őt lakából kizárni hivatott kulcsot, de ez sem vezetett eredmény-hez, mert a dászkál felnyalábolván kisfiát kétszer-háromszor megforgatta maga körül s miután így rést ütött maga előtt, neki iramodott az ajtónak s futott fiával együtt a falu-végi kukoricásba, honnan még mindig nem került elő.

A kis gyermek ELPUSZTUL?

Adjon neki **SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-t** és örömmel fogja tapasztalni hogy állapota azonnal jobbra fordul, hogy csakhamar fejlődésnek indul és jókedvűvé válik.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

már gyakran visszaszólította szüleinek szeretett gyermeküket a halál kapujától.

A Scott-féle Emulsió

a legkiválóbb, úgy tisztaság, valamint az emésztéshetőség és gyors hatás tekintetében.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.
Kapható minden gyógytárban.

IRODALOM MŰVÉSZET HALOTTAK NAPJA.

Halottak napja van, Búsan harangoznak, Gyászos sírhalmokra Koszorukat hoznak. Kigyul a temetők Sok ezernyi ténye: Boldog feltámadás Hite és reménye...

Igen, feltámadunk! Éz a nemzet hite, Mely Bethlent, Rákóczi, Kossuthot hevite. Hazám, tégy koszorut A nagyok sírjára... S magyarok Istene Tekints az árvara!

Fülei Sz. Lajos.

* Fővárosi Színházak. Mozgalmas hete volt ismét a fővárosi színházaknak. A „Nemzeti színház” új betanulásban, új rendezésben és díszes új kiállításban elevenítette fel Shakespeare „Szentiványi álmát” nagy sikerrel, Mendelssohn teljes zenéjével. A színház ifjú gárdája büszke lehet az elért sikerre, mely azt bizonyítja, hogy nagy szeretettel mélyedtek feladataikba és érvényre jut-tatták a klasszikus vigjáték minden szépségét. — A „Vigszínházban” Lengyel Menyhért „Tatfun” című szim- műve aratótt szép sikert előkelő nyel- vezetével és bizarr tárgyalással; a siker oroszlanrészre persze Hegedűs Gyulának jutott, ennek a zseniális művészember- nek, aki minden szerepét bevonja egyénisége művészi patinájával. Göth, Göthné, Gaszi Mariska, Szerémi, Feny-

vess, Tapolczai, Balassa és többi sze- replők is mindent elkövettek a darab érdekében. A „Magyar színházban” Maugham angol író „Jack, a senki” című vigjátéka került bemutatásra, melynek címszerepét Csontos játszolta nagy tudással, egyéniségének minden erejével. Forrai Róza, Mészáros Gizella, Papp, Z. Molnár, Rátkai, Dobi és Tóth Irma kitűnő összejátéka emelte nagyban az est zajos sikerét.

* Színésznövendékek vizsgálja. Az országos magyar királyi színművészeti aka- démia múlt szombaton tartotta meg első vizsgálódását az Uránia szinpa- dán. Előadásra Kisfaludy Károly Csa- lódások című vigjátéka került. A nö- vendékek nagy igyekezettel és hely- lyel-közzel igen ügyesen játszottak, ami elsősorban kitűnő tanáruk Gál Gyula érdeme. Legnagyobb tetszést Várady Erzsébet (Lidi) aratta, kit nyílt színen is megtapsoltak. A többi sze- replő közül Királyi Boriska, Saláth Etelka, Kertész Endre, Sugár Károly, László Tivadar és Tompa Béla biztató kvalitásokat árultak el. Felvonás vé- gével számtalanszor lámpák elé tap- solták a szereplőket, Gál Gyulával, a rendező tanárral együtt.

* Pécsi nemzeti színház. Kövessy Albert pécsi színtársulata a napokban hozta színre óriási sikerrel, Sardou „Boszor- kány” című színművét Zöldi Elza a címszerepben ragyogtatta drámai mű- vészetét és felvonások után tízenégy- szer hívták a függöny elé. Kövessy né, Afrida vén banya szerepében meg- rendítő alakot mutatott be és nyílt színen akkora tapsvihart váltott ki, hogy az előadás néhány percig szünet- telt. Károlyi Ibolyka, Zöldi Vilma és Sándor Ilonka, valamint Károlyiné méltón osztoztak az est zajos sikeré- ben. Nagy Sándor pompás alakjával, szenvedélyes játékával tünt ki; Izsó Miklós, aki a darabot gyönyörűen ren- dezte, mély tanulmányra valló alaki- tást nyújtott Ximenes bibornok szere- pében. Pataki Ferenc és Lévy Ele- mér, ez a két tehetséges fiatal színész, képessége legjavát nyújtotta. Hájasos Károly, Révész Jenő, Deberghy István és Abonyi Tivadar kisebb szerepek gondos eljátszásával emelték az est zajos sikerét. A zsufolt ház elragadta- tással élvezte a művészi magaslaton álló kitűnő előadást.

A szabadkai büntügy tár- gyalása.

Izgalmasnak ízekező harc kezdődik a szabadkai m. kir. törvényszék szék-ében. A főtárgyalást az eddigiek szerint hat napra tervezik és pedig úgy, hogy el- sején megalakul az esküdtiszék, egyez- tetik a vádlottak nacionáléját, azután pedig fölteszik hozzájuk a nagy kér- dést: bűnösnek érzik-e magukat ad- dan, amivel a királyi ügyész vádolja meg őket? Az érdemi tárgyalás a to- vábbi napokra marad. Másodikát a vádlottak kihallgatására és az iratok ismertetésére szánták, mert nagyon va- lószínű, hogy jánosyn kívül a többiek is hosszadalmasak lesznek s az ügy ismertetése egy tárgyalási nap egész idejét igénybe veszi. A harmadik, ne- gyedik és ötödik napon kihallgatják a tanukat, — akiket, költségkimelés cél- jából — megfelelő iurnusokban erre a három napra idéztek be. A vád- és védőbeszédre a lehetőség szerint még ötödikén sor kerül s ez esetben a ver- diktet, majd pedig az ítéletet a hatodik napon hirdetik ki.

Ez a főtárgyalás lefolyásának terve, melyet azonban természetesen egész- ben vagy részben megváltoztathatnak az események hosszadalmasságai, uj alakulások és egyebek.

ben vagy részben megváltoztathatnak az események hosszadalmasságai, uj alakulások és egyebek.

A főtárgyalás külső képe is érdekes látványosságot fog nyújtani. De csak azok részére, akik jegyet kaphattak, mindössze százan, mert a terembe több ember nem fér meg.

A védőügyvédek részére, mert szá- muk ugyancsak fölszaporodott. Léven mindegyiknek védőtársa is, sőt Lengye Zoltán országgyűlési képviselőnek irat- kezelő patvaristája is, három asztalt állítottak fel.

A közönség részére fentartott hely előtt még egy korlátot húztak, melyen belül a rendőrségi és törvényszéki tisztviselők helyezkednek el. Előtűk lesznek a hírlapírók részére fölállítandó nagy iskola-padok. Itt tizenkét hírlap- író foglalhat helyet. Három fővárosi lap tárczaírója, Lux Terka (Pesti Hir- lap), Kanizsai Ferenc (Magyar Hirlap) és Molnár Ferenc (Pesti Napló) a vád- lottakkal szemben, a bírósági emelvény alatt fog ülni.

Az esküdték közül Breuer Károly és Freudenberg Zsigmond bejelentette a főtárgyalás elnökének, hogy beteg- ség miatt nem teljesíthetik esküdt- szolgáltatukat. Salánky elnök intézke- dett, hogy helyettük pótesküdték vo- nuljanak be.

A főtárgyalás teljesen elő van ké- szítve. Még csak Vojtha Antal, az egyik vádlott kért újabb bizonyítást. Vojtha huszonkilencz tanura hivatko- zik annak a bizonyítására, hogy ő március hónapban nem volt együtt Szabadkán Jánosy Aladárral. Salánky József dr. esküdtbírósnak hét tan- unak a beidézését rendelte el. Most már véglegesen megalakult a nagy per ítélőtanácsa is. Elnök: Salánky József dr. Előadó bíró: Balogh Béla dr. Sza- vazó bíró: Masa János dr. Jegyző: dr. Tóth István.

Megjegyezzük, hogy szerkesztősé- günk is gondoskodott megbízható tu- dósítóról, aki az érdekesnek ígérkező főtárgyalás minden mozzanatáról be- számol majd olvasóinknak.

„Uj Idők” kávéház
IV. Váci-körút 45. (Nagyincz utca sarkán)
Esténként
Rigó Jancsi
15 tagu klasszikus zenekara nagy opera zeneestélyt rendez, előadja külföldön szerzett legújabb műveit.
- Uj rendszerű reggeli -
Színházi vacsora.
Magyarország összes vidéki lapjai kaphatók

Fogak és fogsorokat szájpaddal nél- küli a természé- tes fogaktól meg nem különböztethető és ráadásra kitűnő 10 évi szavatosság mellett készit
Guttermuth János
mű-fog specialista
Budapest, VII., Baross-tér 20. I. Jobbra 3. Kitűntetve
Kérem a névre és az ajtószámra figyelni, mert keften vagyunk a házban. — Erkezés- kor kérem a kapu alatti táblán levő 3-as számú gombot megnyomni, hogy az érke- tők sorrendje betartassék. Telefon 159-63

LÓWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb remek kivitelű sírkövek rendkívül nagy választékban kaphatók.
[Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában]

Minden a szakmába vágó munkák, teme- tői javítások, véső- nek és aranyozások jutányosan és lelki- ismeretesen készül- nek.

TÖRLEY PEZSGŐ

HIREK A hétről.

Repülő magyarok.

A levegő meghódítását már minden nemzet megkísérelte, csak mi magyarok maradunk hátra a nagy világversenyben. Nem mintha nálunk nem volna ehhez megfelelő találmányok és kivitelű szellem, hanem azért, mert mindent megöl a közöny, a nemtörődömség. Voltak már nálunk egyének, kik egy egész életet áldoztak a repülőgépek feltalálásának, köztük egy szegény színészember, Faludy is, aki ez idő szerint Pécsen működik és akinek tervéről lapunkban már régebben hírt is adtunk, továbbá dr. Kutassy és egy Varga nevű ember is.

Vége a magyar Aviatikai Bizottság legközelebb meg fog vizsgálni egy repülőgépet, amelyet egy nyughatatlan elméjű székely ember, Rihász Sándor fundált ki Marosvásárhelyen és amelynek az lenne a külön virtusa, hogy függőlegesen tud a magasságba emelkedni.

Ha ugyan tud. Ez a Rihász Sándor kerek husz esztendeje furja-faragja, módosítja és tökéletesíti masináját és rövid két évtized alatt ime sikerült odarepülnie — egy komoly, hozzáértő fórum elébe, amely nemcsak viccel, hanem véleményt is mond majd a találmányáról.

Ne becsüljük le ezt az eredményt. Másutt, Franciorszámban vagy Németországban tagadhatatlanul gyorsabban repülnek a föltalálók, de Rihász Sándor és magyar társai se nem franciák, se nem németek.

Ő magyar ember és a magyar föltalálók között bizony minden harmadik se olyan szerencsés, hogy rövid husz esztendei kísérletezés és házalás után már találmányát illetékes fórumot, amely komolyan foglalkozik a találmányával.

A Rihász Sándor eredménye nem világ-rekord ugyan, de magyar rekordnak — föltalálóról lévén szó — azt hisszük, elfogadható.

Az a nagy porfelhő, amelyet Blériot minapi fölszállása után fölvért a tengernyi tömeg, nem volt egészen száraz felhő.

Fojtó tömegéből egy csomó nehéz, meleg vizesöpp hullt a ritkás, fakó

gyepre. Szegény, boldogtalan magyar föltalálók könyvei, akik hosszú esztendők óta álmotlan éjszakákon maguk alá álmotdák azt a dicsőséget, amely a szerencsés franciát szemük előtt az égbe emelte.

De akik soha odáig se juthattak, hogy testben láthassák és próbálhassák ki a gondolatukat. Mert az eszmét, az ötletet, a zsenialitást ingyen adja a jó Isten, de a motort, a rezet, a selymet, az acélt pénzért mérik.

Pénzt pedig a magyar föltalálóra az apja, aki valószínűleg szintén föltaláló volt, nem hagyott, azok az emberek pedig, akiknek zsákkal áll a pénzük, azok minálunk azt tartják, hogy ha ők a magasba akarnak emelkedni, nincs szükségük repülőgépre.

Más utja van a magasságnak, ahol a csillagokat, még pedig a szalagos csillagokat osztogatják és ők inkább ezt az utat járják.

Inkább akkor is, ha ennek az utnak nagyobb a költsége, mint a mennyibe egy repülőgép motorja kerül.

Mert Magyarország és például Franciországból között sok más mellett az is a különbség, hogy ha egy francia kitaláló jelentkezik a találmánya eszméjével, akkor Lebaudynak vagy Deutsch de la Meurthnek telefonoznak.

Ha pedig minálunk egy magyar kitaláló jelenik meg azzal, hogy föltalált valamit, a mentőkért telefonoznak. Ott a találmányát vizsgálják meg, minálunk az elmeállapotát.

Ezért kerülnek ott a repülőgépes emberek a meghódított levegőbe, a dicsőségbe és a halhatatlanságba, minálunk pedig — ha van hely és protekció — a Lipótmezőre vagy a szegények házába.

Ezek az urak másként ábrándoznak és az ambíciók másként röpülnek, mint francia vagy német milliomos kollégáik.

És jórészt ezért röpülnek másként a magyar aviatikusok is, mint francia vagy német társaik. Azok a levegőben: a miénk gyalog, sőt annyira gyalog, hogy — meztláb.

Egy magyar aviatikus fölolvásása.

Faludy Károly, a pécsi színház kitűnő tagja, a múlt héten fölolvást tartott a repülésről általában és a saját repülőgépéről különösen. Az igen érdekes fölolvásás keretében Faludy meggyőző módon illusztrálta a saját repülőgépének helyességét, előnyeit, amelyekről nemcsak szóval, hanem a pompásan működő modellekkel is meggyőzte a közönséget úgy, hogy a közönség sorában levő mérnökök és tanárok a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak Faludy repülőgépéről.

Ésküvő előtt a halálba.

Tragikus módon halt meg a Debrecenhez közeli Vámpércsén Faragó Gyula vasuti hivatalnok, akinek Debrecenben nagy rokonsága van.

Kötelességének teljesítése közben, saját gondatlansági miatt, érte utól a halál a fiatal, 25 éves embert, aki a napokban tartotta eljegyzését egy szép debreceni leánnyal.

Vasárnapi szolgálatot teljesített s kint járt a pályatesten. Az 1706-os vonat épen akkor robotott be a pá-

lyaudvarra, amelyet a fiatal hivatalnok nem vett észre.

A robotgó vonat össze-vissza ronsolta Faragó Gyula testét, s alakatlan tömegként került ki a sinek alól. Nyomban meghalt.

A debreceni ügyészség jelentést kapott az esetről s miután az eset részleteit hivatalosan megállapították, megadta az engedélyt Faragó eltemetésére.

x **Művészi butorok kiállítása.** Egy minden tekintetben nagy művészi érzékről tanuskodó kiállítást rendezett a napokban az Ancsel és Társa a butorkereskedő cég. E cég már régtől fogva a legnagyobb sikerrel szerzi a nagyközönségnek igazán művészi élvezetet azzal, hogy kastélyok és más uralak örökbecsű butorait, drága kivitelű csecsebecségeit árverésen potom áron megszerezve, kiállítja azokat s lehetővé teszi, hogy a nagyközönség díjtalanul megismerhesse e tárgyakat. Az Ancsel és Társa cég butorterméi Dob-utca 22. szám alatt van.

x **Kulár-kiállítás a Köztemető-uton.** Helyén való, ha felhívjuk a nagyközönség figyelmét arra a pazar kiállításra, melyben szebbnél-szebb, a legnagyobb szobrászművészek által mintázott sirkő- emlékek vannak közszemlére téve. Halottak napján arra visz a nagyközönség utja, mivel a kiállítás a Köztemető-ut 4. sz. alatt van: egyben tehát mindenki megtekintheti a kiállított tárgyakat.

x **A Magyar Nemzeti Zenekola** 3 havi ingyenes (teljesen díjmentes) zenei oktatásban részesít mindenkit hetenkint 3 órában, aki bármilyen hangszerrel rendelkezik a Sternberg Ármin és Testvére cs. és kir. udv. hangszergyárában szerzi be. Felvételi utalványt a fenti cég minden vevőjének, a hangszer árára való tekintet nélkül, készséggel kiszolgált.

Kiadja: A „NAPLO” UJSÁGVÁLLALATA.

Minden étkezés után egy késhegynyit

DIGESTOL GLÜCK

legkövetkezőbb emésztőporból, mely elősegíti az emésztést, fokozza a bélműködést és étvágyjavítólag hat. Javalva van a gyomor és bél legkülönbözőbb bántalmainál, bélrengésnél, étvágytalanságnál stb.

Kapható 8 K-ért minden gyógyszerárban 3 darabot 5 K-ért franco küld. Főraktár: **GLÜCK REZSŐ** gyógyszerháza Budapest, VI., Hungária-körút 93.

Ipar csodája,

hogy már 25 koronáért készítek saját műhelyemben remek szabású férfi öltönyt, felöltőt vagy téli kabátot tiszta gyapjuszövetekből mérték után.

Kardos Ármin

férfiszabó. Budapest, VII., István ut 14. Vidékre mintákat bérmentve küldök.

forrást, ha gyomor-, bél- és légesőhuruttól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állnak be.
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

ÁGNES-

MIT IGYUNK? Igyunk mohal, Igyunk mohal, Igyunk mohal, Igyunk mohal, mert csakis a természetes szén-savas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószer.

A mohal Ágnes-forrás, mint természetes szén-savas ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó szén-savas ásványvíz; dús szén-savtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosoknál fogva kitűnő szőre a legkülönbözőbb gyomor-, légeső- és húgyúti betegségeknek. 20 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera, megkímélte azokat, a kik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes Ágnes-vízzel éltek. Legjelesebb orvosi szén-savas ásványvíz föltétlenül tiszta, sőt a szódavíznél is előnyösebb tartalom számára megfőltetésnél valamivel nagyobb üvegekben minden káros értéktől mestorszerűen szén-savas ásványvíz föltétlenül tiszta, sőt a szódavíznél is előnyösebb, hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szervezték, ugyanott a forrás leírásának tanúsítói föltétlenül ingyen kapható. — A forráskészítés. — Kapható minden fűszerüzletben és életréteg-vendéglőben.

Nyiítottér.

ISKOLA HEGEDÜ

10 koronától kezdve.

Vonó, tok, tartalék-nyereg, egy készlet finom húr angol börtasakban, hangsip és gyanta minden hegedűhöz ingyen!

Vadonatúj, legmodernebb szerkezettű, pánczél-hangtökés pianinó kiváló angol mechanikával

ára 500 korona.

A kontinens legelőkelőbb gyártelepe a Nemben

STERNBERG ÁRMIN

és Testvére cs. és kir. udv. hangszergyáros.

BUDAPEST, Rákóczi-ut 36.

Dr. Wettenstein Szanatorium R.-T. tüdőbeteg ambulancia VI. kerület, Délibáb-utca 23. szám. Betegfelvétel és rendelés: d. e. 9—12-ig, d. u. 2—5-ig. Igazgató főorvos: Dr. Wettenstein József.

3000 darab

Japán PARAVÁN

(KÁLYHA-ELLENZŐ)

érke- NAGASAKI gőzhajóval, a mely zett a NAGASAKI míg a készlet tart, a következő rendkívüli kedvezményes árban jut elárussítára:

190 cm. magas, 92 cm. széles drap alapon, aranyhímzéssel	K 14.—
165 cm. magas, 120 cm. széles, színes szövet alapon, remek szép kézi hímzéssel	K 21.—
118 cm. magas, 130 cm. széles, fekete szövet alapon, aranyhímzéssel	K 22.—
Ugyanez színes alapon	K 26.—
160 cm. magas, 200 cm. széles, remek szép kézi hímzéssel, színes alapon	K 38.—
160 cm. magas, 200 cm. széles, fantázie hímzéssel, szövet alapon	K 50.—
160 cm. magas, 200 cm. széles, művészi hímzett kézi hímzéssel, szövet alapon	K 58.—

KOTÁNYI JÁNOS
VI., Teréz-körút 7. sz.
és annak belvárosi áruháza

Presster Béla
IV., Kecskeméti-utca 8. szám.

Kedvelt borviz!

Jászapáti Kaszás Lajos
 étterme
 Budapest, VII., Rákóczi-ut 46.
 A fővárosi és vidéki közönség kedvenc találkozó helye. Pompás magyar konyha, saját termései balatonvidéki borok, figyelmes kiszolgálás.

Gyerünk a „Gambrinus” étterembe
 Erzsébet-körút és Wesselényi-utca sarkán. — Az előkelő közönség találkozó helye.
 Néponta nagy katonazene.
 Hetenként háromszor a budapesti I. honvéd gyalogezred zenekara játszik, dezsőri Baohó István nagy vezetése alatt.
 Elsőrendű étterem. Kifőző konyha. Pompás italok.

3 1/2% 4% és 4 1/2%
 törlesztési kölcsönöket a leggyorsabb feltételek mellett megszerző földbirtokokra, állandó bért jövedelmező városi házakra 20 évtől 50 évig terjedő törlesztéssel.
Tarácsky Ferenc
 Budapest, VII., Rottenbiller-u. 15.

Kézimunkák,
 előrajzolt, kezdett és kész kivitelben u. m. hozzávaló kelmék és anyagok legjobban és olcsó árban kaphatók.
Gertler Adolf,
 kézimunka iparos és műrajzolónál
 VIII. ker., József-körút 75 szám.
 Elsőrendű Strucez-pamut (Asztragan) minden színben
 1 Motring 10 dkgr. 1 kor.
 Vidékre árjegyzéket ingyen küldök.

BUTOR.
 Arverésen vett régi és új, legolcsóbbtól a legjobb minőségig. Ugyiszintén amerikai íróasztalok, mahagoni háló-, ebédlő- és ural szobák, angol börgarnitúrák, szalagarnitúrák, szőnyegek, csillárok, petróleumlámpák, olajfestmények és irodai berendezések legolcsóbban beszerezhetők.
Ancsel és társánál,
 Dob-utca 22.

Legjobb benzinmotoros cseplő-készletek csakis

Kállai Lajos motorgyárában
 Budapest, VI., Gyár-utca 28.
 Kaphatók. — Tessék díszfórlapot kérni!

Sed' a szky József szüicsmester
 Budapest, VII., Klauzál-utca 2. szám.
 Ajánkozik a t. cz. közönségnek mindenféle szüicsmunkák elkészítésére, u. m.: magyar díszruhák, muffok, siphák, férfi- és női utazó bundákat. Javítások elfogadtnak és pontosan elkészítettnek a legolcsóbb árakon. Téli ruhák nyári gondozásra elfogadtnak.

! Urak !
 200 db télikabát, zálogházból kiválva, olcsón kapható. Kölcsön arók, frack és szalon-öltönyöket alkalmakra. Mérték utáni megrendelés 40-50 Kor. közt csinos kivitelben.
Férfi szabó üzlet.
 Dohány- és Akácfa-u. sarkon.

Téli fürdőkúra
 A Budai Szt.-Lukácsfürdő Nagyszállójában és Thermal-szállódjában lakás teljes ellátással naponként 10 koronától feljebb. Minden szobától fűtött folyosók vezetnek az iszapfürdőhöz. Természetes forró-, meleg- kénes források, iszapborogatások. Prospektust küld a Szt.-Lukácsfürdő R.-T. Budapest, Budán. Kristály forrásásványvizet étvágyat javító gyomorrontást megakadályoz.

„HUNGÁRIA”
 biztonsági petroleum
 — (különlegesség). —
Csakis Hungária } védjegyű, petróleum } ólomzárall áruházz } ellátott kannákban valódi, miért is átvételkor méltóztassék védjegyemre figyelni. — 3 literes kölcsön-kannákban házhoz szállítva ára 70 fillér. Kiváló tisztelettel
„Hungária” petroleum áruházz
 (Kovács Ákos)
 Központi iroda és raktár :
 VI. ker., Király-utca 54. sz.
 Fióküzlet :
 VIII., Népszínház-utca 32. sz.
 Megrendelési és árusító telepek : Varga Sándor fűszerkereskedő VII., Rottenbiller-utca 1. Baross-tér sarkán. Telefon 177-30. Márkus Jakab fűszerkereskedő, I. ker., Attila-utca 12. Telefon 40-53.
TELEFON 115-90.

x A visszatetsző szaga és ize következtében oly nehezen bevehető csukamájiolaj végre jó ízű és könnyen emészthető állapotban kapható a híres „Scott-féle Emulsió”-ban, mely minden gyógyszerárban árusítottatik.

Blum Lajos
 kőfaragó- és sírköszölete
 Budapest, VIII., Köztemető-ut 4.

 Magyar művészek által tervezett művészi síremlékek állandó kiállítása. Márvány, gránit- és syenit
síremlékek
 egyszerű és díszesebb kivitelben kapható.

HODOSIA
 Aréna kávéházában
 (Aréna-ut és Damjanich-utca sarkon.)
 Minden este
 elsőrendű cigányzenekar hangversenyez

? Hol találkozunk ?
 Színészek, írók és művészek találkozó helye:
Gläser „METEOR” kávéháza
 BUDAPEST, Erzsébet-körút 6. szám,
 ahol az összes hazai és külföldi hírlapok olvashatók és mindenféle kávéházi italok a legmértányosabb árban számítottak.

Hirdetések felvételnek a kiadóban.

Ön bérel
 egy ócska zongorát vagy pianót és **kidob**
 havonta 12.— vagy 16.— korona kölcsönadíjat, végre pénzt kiadta, zongorája nincsen.
Ha fizet
 havonta 20.— koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb, écszpánczéltékés, kereszthúros, új zongorát vagy pianót, nem ir alá váltót, nem állít kezeset, nem lekötöztette bankszövetkezetnek és idővel mégis tulajdona lesz a zongora. Ha en ideális szolid, liberális módon kapható kizárólagosan csak
„MUSICA” részvénytársaság
 (Igazgató: STERNBERG DEZSŐ)
 zongoraadást és kölcsönöz telepén. Eufon kölcsön nélküli legkövetesebb gramofon- és művészlemezek főelárúsítása.
 Budapest, VI., Teréz-körút 1. sz. alatt
 (Király-u. sarkon, az Ország. Zeneakadémia közelében)
 Telefon 4-81. — — — — — Telefon 4-81.
 Zongorák becsérlése, javítása, hangolása legkülönbözőbb. — Fenti rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek

Nem érdemes rongyosan járni! Ha 12 forintért rendelhetek divatos öltönyt, felöltőt vagy téli kabátot finom gyapjuszövetből mérték után.
FLEISCHMANN J. férfi-szabó mester
 BUDAPEST, Thököly-út 20. szám I. em. Vidékieknek mintát bérmentve küldök.

HIRDETMEY.

Ezennel közhírré tételik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztályorsjáték (XXV. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak. Az I. osztály huzása 1909 november hó 18. és 20-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság, és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztályorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.
 Budapest, 1909. évi október hó 24-én.
 Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályorsjáték Igazgatósága.
 Lukács. Hazay.

Nyomatott a „Globus” műintézet és kiadóvállalat részvénytársaság körforgógépén Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.